

3. Степанюк А. В. Метологічні основи формування цілісних знань школярів про живу природу. Тернопіль: Вид-во «Богдан», 1998. 164 с.
4. Назарко І., Троцька О., Степанюк А. Біо(еко)етичне виховання: теорія і практика: монографія. Вид. 2-ге, переробл.й доповн. Тернопіль: Вид-во «Вектор», 2012. 244 с.
5. Chat GPT. Програма штучного інтелекту. URL: <https://chat.openai.com/chat>.

ПОПЕРЕДНІ ДАННІ ПРО БАБЕЗІОЗ СОБАК У М. СУМИ

Дубініна Д.К.

З усіх відомих кровопаразитарних захворювань м'ясоїдних тварин найбільш небезпечним та поширеним є бабезіоз (інша назва піроплазмоз), а зокрема – бабезіоз собак. У них бабезіоз може протікати у гострій, підгострій або хронічній формі та є облігатно-трансмисивним, природно-осередковим захворюванням, яке викликається внутрішньоклітинними найпростішими, що належать до роду *Babesia* родини *Babesiidae* типу *Apicomplexa*. Збудником бабезіозу у собак є *Babesia canis* – це «великий» збудник розміри якого сягають 2–5 мкм, амєбоподібної, грушеподібної форми [2, 3].

Характерними симптомами захворювання є анемія, іктеричність слизових оболонок, гемоглобінурія, лихоманка. Важливу роль у циклі розвитку бабезій відіграють іксодові кліщі, оскільки вони є біологічними переносниками даного збудника [1, 4].

Дослідження проводили у м. Суми на базі приватної ветеринарної клініки «Хелс». Об'єктами дослідження були клінічно хворі собаки різних порід, вікових груп та з різними умовами утримання. Нами аналізувалися дані реєстраційних журналів клініки «Хелс» за 2020-2021 рр. За цей період досліджень було виявлено 52 випадки бабезіозу собак.

Аналізуючи вікову динаміку собак при даному захворюванні, було виявлено, що в основному хвороба реєструвалася у тварин віком від 1 до 5 років. Рідше хворіли особини віком 5–10 років. Тварини старше 10-річного віку хворіли у поодиноких випадках.

Аналізуючи породну динаміку захворюваності собак бабезіозом, нами встановлено, що частіше хворіли безпородні тварини.

Пояснюється така картина захворюваності тим, що безпородні собаки в порівнянні з породистими ведуть більш активний спосіб життя та частіше зустрічаються з переносниками збудника бабезіозу – іксодовими кліщами, ніж тварини, які мешкають у квартирах.

При вивченні сезонної динаміки захворювання собак на бабезіоз, встановлено, що хвороба має яскраво виражену сезонність.

Найчастіше захворювання проявляється у весняний та осінній періоди року, з максимальними піками прояву у квітні – червні та вересні – жовтні, а іноді і листопаді. Це пов'язано з активністю іксодових кліщів та активним способом життя собак у ці періоди.

Однак слід зазначити, що випадки бабезіозу собак можуть реєструватися протягом усього року. Поодинокі випадки захворювання спостерігаються також у період зимових відлиг. У собак відзначали гострий, підгострий і хронічний перебіг бабезіозу.

Список використаних джерел

1. Єрохіна О. М. Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин: навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2014. 431 с.
2. Контроль трансмісивних хвороб собак та котів. Рекомендації ESCCAP. Третє вид., 2019. 42 с. ULR: <https://bit.ly/3p68ef7>.
3. Прус М. П., Семенко О. В., Галат М. В. Бабезіоз собак: моногр. К.: «ЦК Компринт», 2017. 259 с.
4. Dear J. D. Babesia conradae infection in coyote hunting dogs infected with multiple blood-borne pathogens. *Journal of veterinary internal medicine*. 2018. № 32 (5). P. 1609–1617.

ССАВЦІ ЛІСОСМУГ НАВКОЛО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА»

Ждамірова Б.А.

Природний заповідник «Михайлівська цілина» представляє собою єдину в Україні нерозорану ділянку північного степу. У цьому році йому виповнюється 95 років. За цей час в рослинному і тваринному світі відбулися значні зміни в результаті діяльності людини. На момент утворення заповідника у 1928 р. це була абсолютно безліса місцевість з слабо хвилястим рельєфом площею 202 га. У 1950-х роках у вологій балці на місці невеличкого мілководного ставка були створені 2 значно більших і глибших ставка, навколо заповідника була висаджена лісосмуга і по берегам водойм посаджені дерева і кущі, на території заповідника була збудована садиба з декоративним кущами навкруги неї [3]. З часом ці насадження розрослися, і в них з'явилися лісові види ссавців.

Хоча наразі по видовому складу ссавців та їх чисельності заповідника є доволі багато публікацій [2–4], спеціальних досліджень по ссавцям деревних насаджень майже не проводили [1].

Мета даної роботи – описати сучасний стан ссавців, які населяють лісосмуги, які оточують «Михайлівську цілину».